

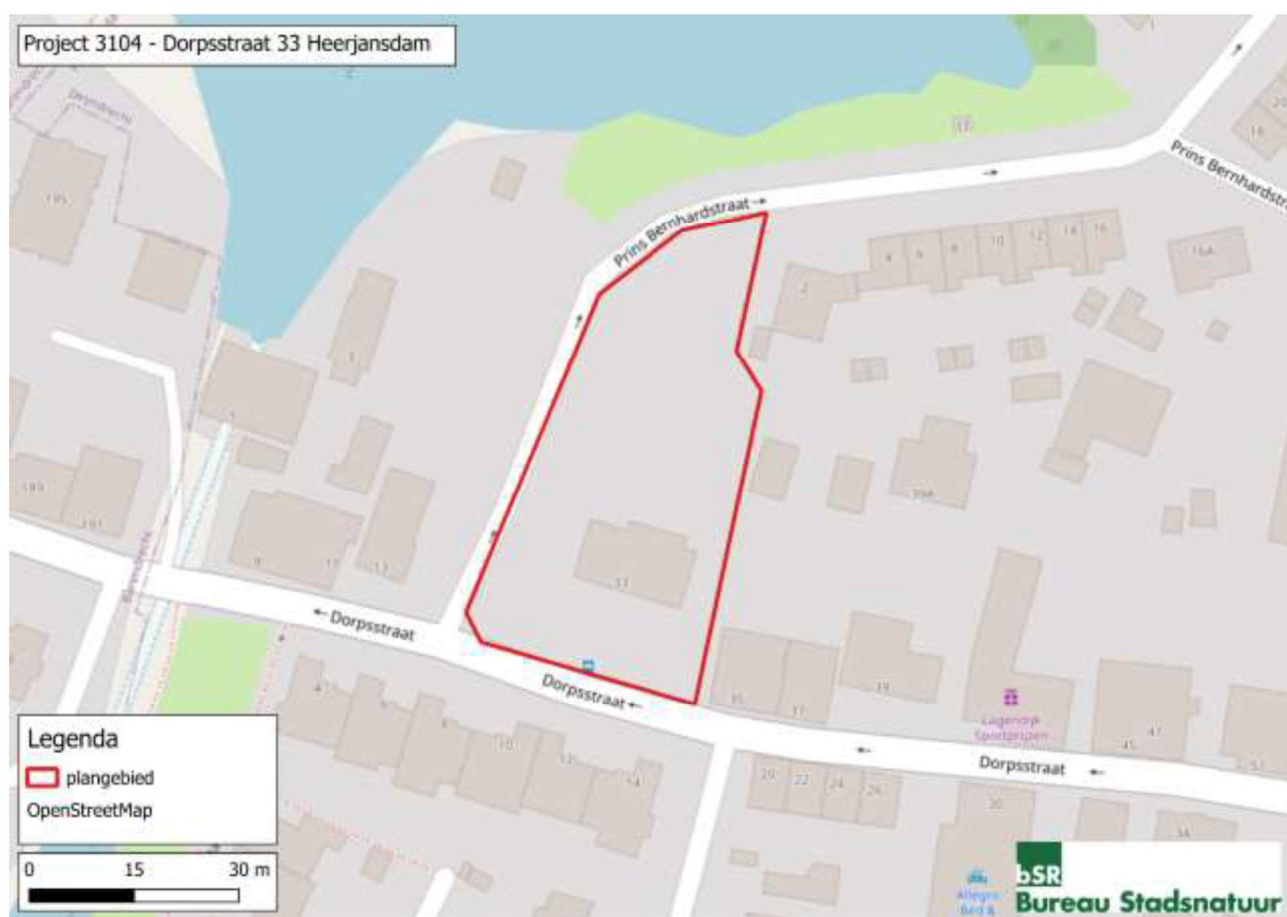
Notitie

Aut[redacted]
Betreft: Vleermuisonderzoek Dorpsstraat 33 Heerjansdam
Projectnummer: 3104
Datum: 28 oktober 2025
Status: **CONCEPT**

bezoekadres:
Natuurhistorisch Museum Rotterdam
Westzeedijk 345
3015 AA Rotterdam
telefoon: 010 – 266 04 70
e-mail: info@bureaustadsnatuur.nl
www.bureaustadsnatuur.nl

Inleiding

In het kader van de sloop van het voormalige gemeentehuis van Heerjansdam, heeft BRO Adviseurs aan Bureau Stadsnatuur gevraagd om een onderzoek naar vleermuizen op te stellen. Doel is te bepalen in hoeverre sprake is van een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in de Omgevingswet (zie Bijlage 1 van deze notitie). Het project betreft een gebouw en omliggende openbare ruimte gelegen aan Dorpsstraat 33 te Heerjansdam. De begrenzing van het projectgebied is in Figuur 1 weergegeven.

Figuur 1. Ligging van het plangebied.

Methodiek

Op basis van de bevindingen uit het verkennend onderzoek (van Doorn 2024) heeft het aanvullend onderzoek zich gericht op:

- Kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*;
- Zomer- en paarverblijfplaatsen van Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*;
- Kraam-, zomer-, en paarverblijfplaatsen van Laatvlieger *Eptesicus serotinus*;

- Satellietverblijven van Meervleermuis *Myotis dasycneme*.

De onderzoeksofzet is conform de richtlijnen uit het Vleermuisprotocol (GaN, Zoogdierverseniging & NGB 2025) en de aanpassingen in het vleermuisprotocol van begin 2025 ten aanzien van Meervleermuis zijn in het onderzoek meegenomen (zie Figuur 2). Er zijn in totaal zes bezoeken gebracht aan het plangebied (Tabel 1).

Figuur 2. Locatie plangebied op koloniekarta Meervleermuis.

Tabel 1. Bezoekgegevens onderzoek.

Datum	Starttijd	Eindtijd	Zon op/ onder	Temp.	Wind	Neerslag	Functie
16/05/2025	21:32	23:35	21:30	15	NW 2	Geen	Zomer- en kraamverblijven dwergvleermuizen en Laatvlieger
10/06/2025	22:00	00:02	22:00	15	NW 2	Geen	Zomer- en kraamverblijven dwergvleermuizen en Laatvlieger
02/07/2025	02:25	05:35	05:28	23	ZW 1	Geen	Zomer- en kraamverblijven dwergvleermuizen en satellietverblijven Meervleermuis
11/08/2025	00:00	02:00	21:15	20	NO2	Geen	Massawinterverblijf
27/08/2025	00:00	02:00	20:45	20	O1	Geen	Massawinterverblijf en Paarverblijven dwergvleermuizen
22/09/2025	23:00	01:00	19:42	13	NO2	Geen	Paarverblijven dwergvleermuizen

De inventarisaties zijn in het voorjaar uitgevoerd door twee ecologen en in het najaar door een ecofoon, met behulp van heterodyne batdetectors met opnamefunctie (Pettersson D240x) en een batlogger opnameapparaat (Elekon Batlogger M). Hiermee is het overzicht over het gebouw gewaarborgd. Gevonden verblijfplaatsen zijn met GPS-locatie en fotobewijs vastgelegd. Determinatie van vleermuisopnames met de Batloggers is achteraf uitgevoerd met behulp van de softwareprogramma's BatExplorer 2.0 (Elekon AG 2018) en op basis van vooraf gestelde akoestische kenmerken (Barataud 2015, Russ 2012 & Skiba 2009).

Resultaten

Het vleermuisonderzoek in het voorjaar heeft een verblijfplaats van een Gewone dwergvleermuis aangetoond. Tijdens beide avondbezoeken is een uitvliegende Gewone dwergvleermuis waargenomen. Het individu vloog aan de westzijde van het gebouw uit een stootvoeg (zie Figuur 3). In het najaar is een baltsterritorium van een Gewone dwergvleermuis vastgesteld rond het gebouw (zie Figuur 4). Aangenomen wordt dat het om hetzelfde individu gaat als in het voorjaar. Dit betekent dat er in het gebouw één jaarrond gebruikte verblijfplaats van een Gewone dwergvleermuis aanwezig is. In het najaar zijn er in de omgeving van het plangebied tevens drie andere paarterritoria van Gewone dwergvleermuis vastgesteld. Andere functies van de Gewone dwergvleermuis, zoals kraamverblijfplaats en massawinterverblijfplaats kunnen uitgesloten worden op basis van het uitgevoerde onderzoek. Er is nooit zwermactiviteit waargenomen in de zomer of het najaar waarbij een meerdere individuen in het plangebied aanwezig waren. Het ging altijd om een enkel individu.

Figuur 3. Locatie uitvliegende Gewone dwergvleermuis (rode cirkel).

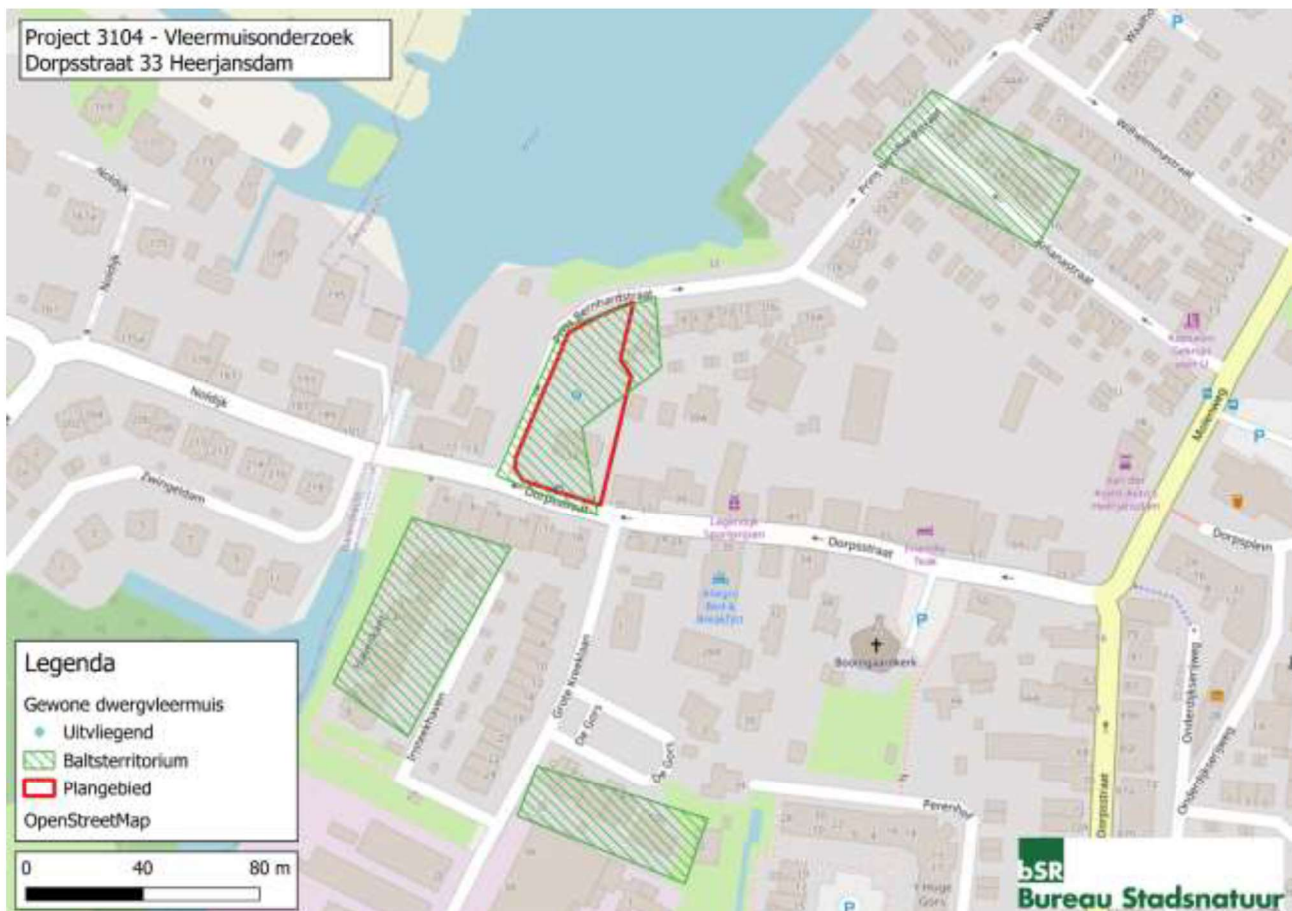
In de omgeving is in het voorjaar en najaar tevens foerageeractiviteit waargenomen van Ruige dwergvleermuis, maar deze individuen hadden geen binding met het plangebied. Het ging om individuen die aan de rand van de naastgelegen plas aan het jagen waren boven de rietkraag. Daarnaast zijn boven de plas jagende Watervleermuis en Meervleermuis waargenomen met de warmtebeeldkijker en opgenomen met de Batlogger. Deze individuen zijn nooit waargenomen in het plangebied.

Conclusies

In het kader van de voorgenomen werkzaamheden aan de Dorpsstraat 33 te Heerjansdam, is door Bureau Stadsnatuur een onderzoek uitgevoerd naar beschermde situaties in relatie tot vleermuizen, zoals beschreven in de Omgevingswet. De volgende conclusies kunnen uit het onderzoek getrokken worden:

- Er is één jaarrond verblijf van de Gewone dwergvleermuis aangetroffen in het gebouw, deze verblijfplaats heeft twee functies, zowel zomerverblijfplaats als paarverblijfplaats;
- Het gevonden verblijf is jaarrond beschermd. De voorgenomen werkzaamheden leiden in dit geval tot vernietiging van één verblijfplaats van een Gewone dwergvleermuis;

- Er zijn geen alternatieve werkwijzen mogelijk om dit te voorkomen. Om die reden dient een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit aangevraagd te worden bij de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH).
- Andere vleermuissoorten zijn in het plangebied niet waargenomen en op basis van het uitgevoerde onderzoek kunnen andere functies voor vleermuizen uitgesloten worden.

Figuur 4. Resultaten van het vleermuisonderzoek in en rond het plangebied.

Aanbevelingen

Aanvraag omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit

Vanwege de aanwezigheid van een beschermde soort in het gebouw is het noodzakelijk een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit aan te vragen. Door de geplande sloop van het gebouw wordt deze jaarrond beschermde verblijfplaats van de Gewone dwergvleermuis permanent vernietigd. Hiervoor is toestemming van de Provincie Zuid-Holland nodig. Een omgevingsvergunning vereist het opstellen van een Activiteitenplan waarin beschreven is welke maatregelen genomen moeten worden om het verdwijnen van deze verblijfplaats te compenseren en/of te mitigeren. Diverse documenten zullen opgestuurd moeten worden om het belang van de ruimtelijke ontwikkeling te onderbouwen. Er moet beschreven worden welke maatregelen genomen moeten worden, zodat de staat van instandhouding van de soort niet negatief beïnvloed wordt.

Ophangen tijdelijke vleermuiskasten

Voor de aanvraag van de omgevingsvergunning dienen acht tijdelijke vleermuiskasten in de omgeving opgehangen te worden. Hierbij moet rekening gehouden worden met de omliggende paarterritoria, zodat in deze territoria geen vleermuiskasten opgehangen worden. Deze vleermuiskasten moeten binnen een straal van 50 tot 200 meter van het plangebied opgehangen worden.

Toepassing zorgplicht

Bij de uitvoering van de werkzaamheden dient men te allen tijde rekening te houden met de in de Omgevingswet beschreven Zorgplicht (art. 11.27 uit het BaI). De zorgplicht houdt in dat schadelijke effecten aan planten en dieren door menselijk handelen tot een minimum beperkt worden. Deze wettelijke verplichting geldt voor alle flora en fauna in Nederland, ongeacht de beschermde status. Dit is een algemene fatsoenseis om onnodige schade, lijden of doden van deze organismen te voorkomen. Bij de werkzaamheden kan hier invulling aan gegeven worden door een amfibie of zoogdier dat op het werkterrein verschijnt de ruimte te geven om het terrein te verlaten. Indien nodig dan kan het dier naar een geschikt leefgebied verplaatst worden buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Geraadpleegde Literatuur

- Barataud, M. 2020. Acoustic Ecology of European Bats. Species identification, habitat studies and foraging behaviour. Biotope - National Museum of Natural History, Paris.
- BIJ12. 2017. Juridisch kader behorende bij kennisdocumenten soortenbescherming. Versie 1.0, juli 2017. Rapportnummer BIJ12-2017-022. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12. 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12. 2017. Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.
- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Kanter & J.C. Buys (eds.). 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren – Natuur in Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- Collins, J. (eds.) 2016. Bat surveys for professional ecologists: Good practice Guidelines (3rd edition). Bat Conservation Trust, London.
- Dietz, C., O. Von Helversen & D. Nill. 2007. Vleermuizen Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika (vert. P.H.C. Lina). De Fontein/Tirion Uitgevers B.V., Utrecht (Handbuch der Fledermäuse Europas und Nordwestafrikas. Franckh-Kosmos Verlags GmbH & Co. KG, Stuttgart).
- Janssen, E.A., E. Korsten, M.J. Schillemans, M. Boonman & G.J.A. Limpens. 2022. A method for actively surveying mass hibernation sites of the common pipistrelle. *Lutra* 65 (1): 201-219.
- GaN, Zoogdiervereeniging & NGB. 2021. Vleermuisprotocol 2021. Versie januari 2021. Gegevensautoriteit Natuur/Zoogdiervereeniging/Netwerk Groene Bureaus, Nijmegen/Nijmegen/Odijk.
- Limpens, H. & P. Jourde. 2020. Locating bat roosts. Chapter 5 in: Barataud, M. 2020. Acoustic Ecology of European Bats. Species identification, habitat studies and foraging behaviour. Biotope - National Museum of Natural History, Paris.
- Mostert, C. & J. Willemsen. 2011. Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland. 2000 2011. Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland, Delft.
- Sachteleben, J. & O. Von Helversen. 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*Pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. *Acta Chiropterologica* 8(2): 391-401.
- Voortman, T. & G. Bakker. 2020. Spatial and temporal variation in maternity roost site use of common pipistrelles *Pipistrellus pipistrellus* (Mammalia: Chiroptera) in Rotterdam. *Deinsea* 19: 1-16.

Beleidsdocumenten

- Beschikking Wet natuurbescherming – Soortbescherming over Glad biggenkruid, door Omgevingsdienst Haaglanden op 29 april 2021, Zaaknummer 00578733, briefkenmerk ODH-2021-00052289
- Bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG) en soorten van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG).
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. 2006. Natura 2000 doelendocument. juni 2006 versie 1.1
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep (Dienst Regelingen, brief 26 augustus 2009, kenmerk ffw2009.corr.046).
- Richtlijn soortenmanagementplannen Zuid-Holland. Versie 2 - Oktober 2023. Omgevingsdienst Haaglanden, Den Haag.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Indicatieve lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Verkregen via <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2021/04/Lijst-jaarrond-beschermde-vogelnesten.pdf> op 22 februari 2024.

© Bureau Stadsnatuur | Westzeedijk 345 | 3015 AA Rotterdam

Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende.

bSR kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.

Bijlage 1 – Toelichting Omgevingswet

1. Wettelijk kader natuurbescherming

De bescherming van soorten vloeit voort uit Europese regelgeving en verdragen. De Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn wijzen specifieke soorten aan waarvoor een bepaald beschermingsregime dient te worden opgenomen in de nationale regelgeving. De in Nederland geldende bepalingen zijn vastgelegd in, onder meer, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Deze besluiten vormen samen de Omgevingswet.

2. Flora- en fauna-activiteit

Een flora- en fauna-activiteit betreft iedere activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten. Onder de Omgevingswet geldt dat een Omgevingsvergunning nodig is voor bepaalde, bij Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB), bepaalde potentieel voor een soort nadelige activiteiten. Er kunnen geen vrijstellingen en ontheffingen meer worden verleend. Gedeputeerde staten zijn het bevoegd tot het verlenen van omgevingsvergunningen, onderdeel flora- en fauna-activiteit. Dit betekent ook dat op specifieke onderdelen de regelgeving en het beleid op provinciaal of regionaal niveau kan afwijken van het nationale.

In het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) is bepaald welke flora- en fauna-activiteiten vergunningplichtig zijn. Het is mogelijk dat een soort vermeld staat op meer dan een lijst. In dat geval gelden voor die soort de bepalingen behorende bij het regime met de meest vergaande bescherming van de soort.

3. Beschermingsregimes soorten

De drie verschillende beschermingsregimes van de Omgevingswet betreft soorten vallend onder Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en andere soorten aangemerkt als beschermd door vermelding in de bijlage IX bij het Bal.

Het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn is van toepassing op alle in het wild levende vogelsoorten. Voor de in bijlage I genoemde soorten zijn speciale beschermingszones aangewezen.

Het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn is van toepassing op de navolgende soorten (zie Tabel 1 in deze bijlage voor de soortenlijst):

- In het wild levende dieren van bijlage IV onderdeel a bij de Habitatrichtlijn, of;
- In het wild levende dieren van bijlage II bij het verdrag van Bern, of;
- In het wild levende dieren van bijlage I bij het verdrag van Bonn, of;
- De eieren, voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van hierboven bedoelde dieren, of;
- Planten van soorten van bijlage IV onderdeel b bij de Habitatrichtlijn, of;
- Planten van soorten van bijlage I bij het verdrag van Bern.

Het beschermingsregime van de andere soorten is van toepassing op soorten van nationaal belang, vermeld in bijlage IX van het Bal (zie Bijlage 2 voor de soortenlijst). De soorten zijn van nationaal belang:

- omdat ze bedreigd of ernstig bedreigd zijn in Nederland (en ook voorkomen op rode lijsten)
- vanwege hun intrinsieke waarde
- vanwege maatschappelijke opvattingen

4. Vergunningplichtige gevallen soorten vogelrichtlijn: schadelijke handelingen (Bal §11.2.2, artikel 11.37)

1. Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:

a. het opzettelijk doden of opzettelijk vangen van van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn;

b. het opzettelijk vernielen of opzettelijk beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld onder a, of het opzettelijk wegnemen van nesten van die vogels;

c. het rapen en onder zich hebben van eieren van vogels als bedoeld onder a; of

d. het opzettelijk storen van vogels als bedoeld onder a.

2. Het verbod geldt niet, als:

a. het verrichten van die activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan de artikelen 9, eerste en tweede lid, en 13 van de vogelrichtlijn; of

b. de activiteit uitvoering geeft aan:

1°. een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of

2°. een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.

3. Het verbod op het opzettelijk storen van vogels, bedoeld in het eerste lid, onder d, geldt niet, als het storen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de vogelsoort.

5. Vergunningplichtige gevallen soorten habitatrichtlijn: schadelijke handelingen (Bal §11.2.3, artikel 11.46)

1. Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:

a. het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de habitatrichtlijn, bijlage II bij het

verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn;

b. het opzettelijk verstoren van dieren als bedoeld onder a;

c. het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren als bedoeld onder a;

d. het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder a; en

e. het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de habitatrichtlijn of bijlage I bij het verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied.

2. Het verbod geldt niet als:

a. het verrichten van de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan artikel 16, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of

b. de activiteit uitvoering geeft aan:

1°. een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of

2°. een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.

3. Onder de soorten, bedoeld in het eerste lid, onder a, worden niet begrepen de soorten, bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn.

6. Vergunningplichtige gevallen andere soorten: schadelijke handelingen (Bal §11.2.4, artikel 11.54)

1. Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:

a. het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen,

dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A;

b. het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren als bedoeld onder a; en

c. het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B.

2. Het verbod geldt niet als:

a. het gaat om het doden of vangen van de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis, of om het beschadigen of vernielen van hun vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden;

b. het verrichten van de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan de eisen die zijn opgenomen artikel 8.74I van het Besluit kwaliteit leefomgeving; of

c. de activiteit deel uitmaakt van:

1°. een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of

2°. een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.

7. Vrijstellingen Zuid-Hollandse Omgevingsverordening Voor de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (hierna: ZHOV), zie: <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR703362/>

Artikel 3.189 (aanwijzing vergunningvrije gevallen andere soorten inrichting, ontwikkeling, beheer en onderhoud)

1. Het verbod om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 11.54 van het Bal te verrichten, geldt niet voor de aangewezen andere soorten opgenomen in bijlage III, onder C1, voor zover de activiteit wordt verricht in het kader van:

a. de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;

b. bestendig beheer of onderhoud in de land- of bosbouw;

c. bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer; of

d. bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

2. Het eerste lid is ook van toepassing als geen andere bevredigende oplossing dan het verrichten van de activiteit bestaat als bedoeld in artikel 8.74j, eerste lid, onder a van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Als soorten genoemd in artikel 3.189, eerste lid, worden aangewezen de volgende soorten:

Aardmuis, Bastaardkikker, Bosmuis, Bruine kikker, Bunzing, Dwergmuis, Dwergspitsmuis, Egel, Gewone bosspitsmuis, Gewone pad, Haas, Hermelijn, Huisspitsmuis, Kleine watersalamander, Konijn, Meerkikker, Ree, Rosse woelmuis, Veldmuis, Vos, Wezel, Woelrat.

Overige vrijgestelde soorten

Mol, Bruine rat, Zwarte rat en Huismuis waren niet beschermd onder de Wnb, en zijn dat ook niet onder de Ow. Ze zijn als schadesoort bestempeld en derhalve niet vermeld in bijlage IX Bal.

8. Zorgplicht

In artikel 11.27 van het Bal is de zorgplicht voor alle in het wild voorkomende planten en dieren vastgelegd. Dit artikel luidt als volgt:

1. Degene die een flora- en fauna-activiteit of een activiteit als bedoeld in artikel 11.22, eerste lid, onder b tot en met g, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in artikel 11.23, is verplicht:

a. alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;

b. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en

c. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

2. Voor flora- en fauna-activiteiten houdt deze plicht in ieder geval in dat:

a. voorafgaand aan het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid op de locatie waar de activiteit wordt verricht of in de directe nabijheid van die locatie van:

1) van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten, genoemd in bijlage I bij de vogelrichtlijn, en niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvoegsoorten als bedoeld in artikel 4, tweede lid, van die richtlijn;

2) van nature in Nederland in het wild levende dieren of planten van soorten, genoemd in de bijlagen II, IV en V bij de habitatrichtlijn;

3) dieren of planten van soorten, genoemd in bijlage IX of in de rode lijsten, bedoeld in artikel 2.19, vijfde lid, onder a, onder 3°, van de wet; en

4) voor die soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats;

b. als deze aanwijzingen er zijn: wordt vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;

c. als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten: wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;

d. alle passende preventieve maatregelen worden getroffen om die nadelige gevolgen te voorkomen;

e. tijdens en na het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben; en

f. het verrichten van de activiteit wordt gestaakt als de nadelige gevolgen toch niet worden voorkomen, of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, passende herstelmaatregelen worden getroffen

3. Voor de uitoefening van de jacht en activiteiten om populaties van in het wild levende dieren te beheren of om schade door dieren te bestrijden houdt deze plicht in ieder geval in, dat een ieder die een in het wild levend dier doodt of vangt voorkomt dat het dier onnodig lijdt.

Op grond van lid 2 zijn initiatiefnemers van een flora- en fauna-activiteit verplicht zich ervan te vergewissen dat op de locatie van de voorgenomen activiteit, geen in het wild levende dieren van beschermde soorten of hun belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats aanwezig zijn. Onder nadelige gevolgen dient hierbij niet alleen de dood of verwonding van dieren, dan wel de vernieling of beschadiging van planten te worden verstaan. Dit verplicht initiatiefnemers van ruimtelijke ingrepen of andersoortige activiteiten ertoe om voorafgaand aan de uitvoering of realisatie zich op de hoogte te stellen van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid van die natuurwaarden en van de mogelijke gevolgen van hun handelen voor die natuurwaarden. Dit vereist zorgvuldigheid van de initiatiefnemers. Zij dienen ook al bij de voorbereiding van hun activiteiten oog te hebben voor de bescherming van de natuurwaarden en tijdens de uitvoering steeds een focus te hebben op het voorkomen of ongedaan making van nadelige effecten op die natuurwaarden. Niet iedere activiteit is per se een flora- en fauna-activiteit: situaties waarvoor redelijkerwijs kan worden aangenomen dat er geen natuurwaarden in het geding zijn, bijvoorbeeld op basis van de aard van de werkzaamheden of

planning daarvan, behoeven geen uitvoerig verkennend onderzoek vooraf.

9. Natura 2000-activiteit

Een Natura 2000-activiteit is een activiteit, inhoudende het realiseren van een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied. Een effect van een activiteit buiten een Natura 2000-gebied op de instandhoudingsdoelstellingen erbinnen, bijvoorbeeld als gevolg van de uitstoot van stikstof. Als het effect significant kan zijn, moet de initiatiefnemer meestal een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit hebben. Voor de ligging van Natura 2000-gebieden in Nederland, zie:

<https://www.natura2000.nl/gebieden>

Voor de gebieden in Zuid-Holland kan deze kaart worden geraadpleegd:

<https://pzh.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=fcb2770793e2411baa4ce65dff16710d>

10. Natuurnetwerk Nederland, beschermde weidevogelgebieden en recreatiegebieden

In paragraaf 7.3 van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening zijn artikelen opgenomen met betrekking tot de bescherming van Natuurnetwerk Nederland, weidevogelgebieden, recreatiegebieden rond de stad of karakteristieke landschapselementen. Voor de NNN- en belangrijke weidevogelgebieden in Zuid-Holland kan deze kaart worden geraadpleegd:

[https://pzh.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=698b578f8bf34f5ab624e1f2ae687199&extent=-33428.9852%](https://pzh.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=698b578f8bf34f5ab624e1f2ae687199&extent=-33428.9852%2C415026.1883%2C131473.1813%2C477053.1124%2C289.92)

Meervoudige vergunningaanvragen die de reguliere voorbereidingsprocedure doorlopen, hebben een beslistermijn van twaalf weken (voorheen 26 weken). Dit volgt uit artikel 16.64 van de Omgevingswet. Ook deze is eenmalig te verlengen met zes weken. Meervoudige vergunningaanvragen die de uitgebreide voorbereidingsprocedure doorlopen, hebben een beslistermijn van 6 maanden (als voorheen).

[2C415026.1883%2C131473.1813%2C477053.1124%2C289.92](https://pzh.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=698b578f8bf34f5ab624e1f2ae687199&extent=-33428.9852%2C415026.1883%2C131473.1813%2C477053.1124%2C289.92)

11. Bescherming houtopstanden

Een houtopstand is een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend. Een houtopstand die spontaan ontstaat in graslanden en heiden valt ook onder de definitie. Er geldt geen minimale oppervlakte om onder de definitie van houtopstand te vallen. Dus ook onder de 10 are of 20 bomen in rijbeplanting, is sprake van houtopstand onder de Omgevingswet. **Wel blijft het onder de Omgevingswet zo dat voor zo'n kleine** omvang de rijksregels over het vellen en herbeplanten niet gelden. De bescherming van houtopstanden is geregeld in Afdeling 11.3 van het Bal en in de ZHOV. Hierin zijn maatwerkregels opgenomen die een aanvulling zijn op-, of een wijziging vormen ten opzichte van de regels in, onder meer, artikel 11.111, artikel 11.126 en artikel 11.129 van het Bal.

12. Procedure vergunningaanvraag

Vergunningcheck

Allereerst dient men op te zoeken of voor een activiteit een vergunning nodig is. Dit kan via de Vergunningcheck:

<https://omgevingswet.overheid.nl/checken/stap/1>

Aanvragen vergunning

Een vergunningaanvraag dient te worden gedaan via het Omgevingsloket: <https://omgevingswet.overheid.nl/inloggen>

Proceduretermijn vergunning

Voor enkelvoudige vergunningaanvragen (voor één activiteit) geldt een beslistermijn van acht weken (voorheen 13 weken). Deze is eenmalig te verlengen met zes weken, in plaats van 7 weken.

13. Handhaving

Bij een vermoede overtreding van een verbodsbepaling uit de Omgevingswet kan handhaving worden ingeschakeld. In Zuid-Holland is de Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid (OZHZ) hiervoor verantwoordelijk. Voor meer informatie:

<https://www.ozhz.nl/themas/natuur/natuur-schade-melden/#wat-kunt-u-bij-ons-melden> of bel: 078 -770 85 85.

Bijlage 2 - Soortenlijsten Omgevingswet

Tabel 2. Soorten van de Vogelrichtlijn met jaarrond beschermde nesten ("categorie 1 t/m 4") en een (niet-limitatieve) selectie soorten met mogelijk jaarrond beschermde nesten ("categorie 5"). *(2 letters): status Rode Lijst (KW: Kwetsbaar; GE: Gevoelig).

vogels (cat. 1-4)		vogels (cat. 5)		(vervolg)
Boomvalk *KW	<i>Falco subbuteo</i>	Ekster		<i>Pica pica</i>
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	Gekraagde roodstaart		<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>	Glanskop		<i>Poecile palustris</i>
Grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>	Grauwe vliegenvanger *GE		<i>Muscicapa striata</i>
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	Groene specht		<i>Picus viridis</i>
Huisemus *GE	<i>Passer domesticus</i>	Grote bonte specht		<i>Dendrocopos major</i>
Kerkuil	<i>Tyto alba</i>	Hop *VN		<i>Upupa epops</i>
Oehoe *GE	<i>Bubo bubo</i>	Huiszwaluw *GE		<i>Delichon urbicum</i>
Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>	IJsvogel		<i>Alcedo atthis</i>
Ransuil *KW	<i>Asio otus</i>	Kleine bonte specht		<i>Dryobates minor</i>
Roek	<i>Corvus frugilegus</i>	Kleine vliegenvanger		<i>Ficedula parva</i>
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>	Koolmees		<i>Parus major</i>
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	Kortsnavelboomkruiper		<i>Certhia familiaris</i>
Steenuil *KW	<i>Athene noctua</i>	Oeverzwaluw		<i>Riparia riparia</i>
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>	Pimpelmees		<i>Cyanistes caeruleus</i>
Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>	Raaf *GE		<i>Corvus corax</i>
vogels (cat. 5)		Ruigpootuil		<i>Aegolius funereus</i>
Blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>	Spreeuw		<i>Sturnus vulgaris</i>
Boerenzwaluw *GE	<i>Hirundo rustica</i>	Tapuit *BE		<i>Oenanthe oenanthe</i>
Bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>	Torenvalk *KW		<i>Falco tinnunculus</i>
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>	Zeearend		<i>Haliaeetus albicilla</i>
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>	Zwarte kraai		<i>Corvus corone</i>
Bosuil	<i>Strix aluco</i>	Zwarte mees *GE		<i>Periparus ater</i>
Brilduiker *GE	<i>Bucephala clangula</i>	Zwarte roodstaart		<i>Phoenicurus ochruros</i>
Draaihals *EB	<i>Jynx torquilla</i>	Zwarte specht		<i>Dryocopus martius</i>
Eidereend	<i>Somateria mollissima</i>			

Tabel 3. Soorten van Habitatrichtlijn, bijlage IV (inclusief Verdrag van Bern, bijlage I en II) wild (niet verwilderd) voorkomend of te verwachten in Zuid-Holland (met uitzondering van mariene fauna). *(2 letters): status Rode Lijst (VN: Verdwenen uit Nederland; KW: Kwetsbaar; GE: Gevoelig); (BI): soort uitsluitend in Verdrag van Bern, bijlage I.

zoogdieren (overige)		amfibieën	
Bever	<i>Castor fiber</i>	Heikikker	<i>Rana arvalis</i>
Noordse woelmuis *KW	<i>Alexandromys oeconomicus</i>	Rugstreeppad *KW	<i>Epidalea calamita</i>
Otter	<i>Lutra lutra</i>	reptielen	
vleermuizen		Zandhagedis	<i>Lacerta agilis</i>
Bosvleermuis *GE	<i>Nyctalus leisleri</i>	insecten (vlinders)	
Franjestaart	<i>Myotis nattereri</i>	Teunisbloempijlstaart	<i>Proserpinus proserpina</i>
Gewone baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus</i>	insecten (libellen)	
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Gevlekte witsnuitlibel *KW	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>
Gewone grootvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>	Groene glazenmaker *KW	<i>Aeshna viridis</i>
Grote hoefijzerneus	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	Rivierrombout	<i>Gomphus flavipes</i>
Kleine dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	Sierlijke witsnuitlibel *VN	<i>Leucorrhinia caudalis</i>
Laatvlieger *KW	<i>Eptesicus serotinus</i>	insecten (kevers)	
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>	Gestreepte waterroofkever	<i>Graphoderus bilineatus</i>
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	weekdieren	
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	Platte schijfhoren	<i>Anisus vorticulus</i>
Tweekleurige vleermuis *GE	<i>Vespertilio murinus</i>	planten en mossen	
Vale vleermuis *VN	<i>Myotis myotis</i>	Groenknolorchis	<i>Liparis loeselii</i>
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	Kruipend moerasscherm	<i>Helosciadium repens</i>
		Tonghaarmuts (BI)	<i>Orthotrichum rogeri</i>

Tabel 4. Soorten van nationaal belang (bijlage IX Bal) wild (niet verwilderd) voorkomend in Zuid-Holland.

*(2 letters): status Rode Lijst (VN: Verdwenen uit Nederland; EB: Ernstig Bedreigd; BE: Bedreigd; KW: Kwetsbaar; GE: Gevoelig); vrijstelling: soort vrijgesteld in ZHOV, artikel 3.189.

zoogdieren			planten		
		vrijstelling			vrijstelling
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>	Ja	Akkerboterbloem *EB	<i>Ranunculus arvensis</i>	Nee
Boommarter	<i>Martes martes</i>	Nee	Bergnachtorchis *KW	<i>Platanthera chlorantha</i>	Nee
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>	Ja	Blaasvaren	<i>Cystopteris fragilis</i>	Nee
Bunzing *KW	<i>Mustela putorius</i>	Ja	Bokkenorchis *GE	<i>Himantoglossum hircinum</i>	Nee
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>	Ja	Brave hendrik	<i>Blitum bonus-henricus</i>	Nee
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>	Ja	Brede wolfsmelk	<i>Euphorbia platyphyllos</i>	Nee
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>	Nee	Dreps	<i>Bromus secalinus</i>	Nee
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	Ja	Glad biggenkruid *BE	<i>Hypochaeris glabra</i>	Nee
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>	Ja	Groot spiegelklokje *BE	<i>Legousia speculum-veneris</i>	Nee
Haas *GE	<i>Lepus europaeus</i>	Ja	Grote leeuwenklauw	<i>Aphanes arvensis</i>	Nee
Hermelijn *KW	<i>Mustela erminea</i>	Ja	Karhuizer anjer	<i>Dianthus carthusianorum</i>	Nee
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>	Ja	Kleine wolfsmelk	<i>Euphorbia exigua</i>	Nee
Konijn *GE	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	Ja	Kluwenklokje	<i>Campanula glomerata</i>	Nee
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>	Ja	Liggende ereprijs *EB	<i>Veronica prostrata</i>	Nee
Rosse woelmuis	<i>Myodes glareolus</i>	Ja	Moerasgamander *EB	<i>Teucrium scordium</i>	Nee
Steenmarter	<i>Martes foina</i>	Nee	Muurbloem	<i>Erysimum cheiri</i>	Nee
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>	Ja	Naakte lathyrus *EB	<i>Lathyrus aphaca</i>	Nee
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>	Ja	Naaldenkervel *EB	<i>Scandix pecten-veneris</i>	Nee
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>	Nee	Rood peperboompje	<i>Daphne mezereum</i>	Nee
Wezel *GE	<i>Mustela nivalis</i>	Ja	Rozenkransje	<i>Antennaria dioica</i>	Nee
Woelrat	<i>Arvicola amphibius</i>	Ja	Ruw parelzaad *BE	<i>Lithospermum arvense</i>	Nee
amfibieën			Schubvaren	<i>Asplenium ceterach</i>	Nee
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	Ja	Smalle raai	<i>Galeopsis angustifolia</i>	Nee
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	Ja	Stijve wolfsmelk	<i>Euphorbia stricta</i>	Nee
Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	Ja	Stofzaad *BE	<i>Monotropa hypopitys</i>	Nee
Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i>	Ja	Tengere distel	<i>Carduus tenuiflorus</i>	Nee
Bastaardkikker	<i>Pelophylax esculentus</i>	Ja	Tengere veldmuur *EB	<i>Sabulina tenuifolia</i>	Nee
reptielen			Trosgamander *EB	<i>Teucrium botrys</i>	Nee
Ringslang	<i>Natrix helvetica</i>	Nee	Wilde ridderspoor	<i>Consolida regalis</i>	Nee
vissen en kreeften			Wolfskers	<i>Atropa belladonna</i>	Nee
Grote modderkruiper	<i>Misgurnus fossilis</i>	Nee			
*KW					
dagvlinders					
Aardbeivlinder *BE	<i>Pyrgus malvae</i>	Nee			
Grote vos *KW	<i>Nymphalis polychloros</i>	Nee			
Iepenpage	<i>Satyrion w-album</i>	Nee			